

Правовий статус переселенців

Правовий стан іноземців, як і правовий стан власних громадян і апатридів, встановлюється державою, на території якої вони знаходяться, але з урахуванням відповідних загально визнаних норм загального міжнародного права, зокрема, що стосуються можливості захисту їх прав, і державою їхньої національної приналежності. Іноземцями називаються особи, які, проживаючи на території певної держави, не є її громадянами і мають громадянство іншої держави або не мають такого взагалі. Поняття «іноземець» носить комплексний характер і охоплює іноземних громадян і осіб без громадянства (апатридів). Таке поняття відповідає Закону України «Про правовий статус іноземців» від 4 лютого 1994 року. Хоча в поточному законодавстві України це поняття носить комплексний характер, Конституція України закріплює поняття «іноземець» і «особа без громадянства» окремо. Інші держави вважають іноземцями лише осіб, що мають громадянство іншої держави. Кожна країна установлює свій правовий режим перебування іноземців. Проте сучасне міжнародне право вкрай негативно ставиться до будь-яких форм дискримінації іноземців, і держави негайно вживають відповідних заходів до тих, хто обмежує права їхніх громадян.

Під терміном «біженець» слід розуміти іноземця (у тому числі й особу без громадянства), що внаслідок обґрунтованих побоювань стала жертвою переслідувань за ознаками расової, національної приналежності, відношенням до релігії або громадянства, приналежності до певної соціальної групи або політичними переконаннями змушений покинути територію держави, громадянином якої він є (або на території якої він постійно проживає), і не може або не бажає користуватися захистом цієї держави внаслідок указаних побоювань. До даної категорії осіб не належать так звані «економічні біженці», що покидають свою країну в пошуках кращого економічного становища. Частіше усього біженці з'являються внаслідок міжнародних або внутрішніх військових конфліктів. Вимушені переселенці - це особи, які з тих же причин, що й біженці, змушені покинути місце свого постійного проживання і переселяються в іншу частину однієї й тієї ж країни. Їх правове становище визначається внутрішнім законодавством держав, однак має відповідати загально визнаним стандартам прав людини. Правовий статус біженців і вимушених переселенців визначається Конституцією України, ЗУ «Про правовий статус іноземців», "Про біженців", „Про приєднання України до Конвенції про статус біженців” а також міжнародними договорами.

Особи, яким надано статус біженця в Україні, є іноземцями чи особами без громадянства, які перебувають в Україні на законних підставах. Такі особи користуються тими ж правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, - за винятками, встановленими Конституцією та законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Іноземцям та особам без громадянства може бути надано притулок у порядку, встановленому законом. У статті 14 Загальної декларації прав людини 1948 року визначено: «Кожна людина має право шукати притулку від

переслідування в інших країнах і користуватися цим притулком. Це право не може бути використане у разі переслідування, дійсно заснованого на вчиненні неполітичного злочину, або діяння, що суперечить цілям і принципам Організації Об'єднаних Націй». Відповідно до Декларації про територіальний притулок, прийнятій Радою Європи в 1997 році, право притулку дається будь-якій особі, що має цілком обґрунтовані побоювання стати жертвою переслідування за ознакою раси, віросповідання, громадянства, належності до певної соціальної групи або політичних переконань. Надання притулку є мирним і гуманним актом і не вважається недружнім актом стосовно будь-якої держави. На практиці право притулку реалізується шляхом надання права в'їзду на територію даної держави і законного там перебування. Особа, яка одержала притулок, за своїм статусом порівнюється до іноземця, але її відмінність від іноземця полягає в тому, що: час перебування такої особи в державі, що надала йому притулок, не обмежений; особа, яка одержала притулок, не може бути вислана з держави, що надала їй притулок; особа, яка одержала притулок, не може бути видана як своїй патримоніальній державі, так і будь-якій третій іноземній державі. Притулок дається лише тим особам, які не вчинили загальнокримінальних або міжнародних злочинів.